

تاریخچه کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان

- کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان؛ دردی سال ۱۳۴۴ تاسیس و پس از پیروزی انقلاب اسلامی نظارت آن به وزارت آموزش و پرورش سپرده شد.

ایجاد امکانات لازم برای رشد و پرورش فکری و ذوقی کودکان و نوجوانان و کمک به شکوفایی استعدادهای آنان در اوقات فراغت، هدف اصلی کانون برشمرده شده است.

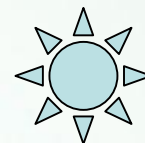

ماموریت‌های کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان

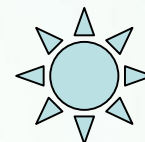
- - تاسیس مراکز عرضه کتاب و آموزش‌های فرهنگی، هنری و ادبی مخصوص کودکان و نوجوانان در کشور
- تهیه و استفاده از وسایل سمعی و بصری، تدارک وسایل آموزشی، تولید، توزیع، نمایش و فروش فیلم‌های سینمایی و تولید تئاتر مخصوص کودکان و نوجوانان
- کمک به توسعه و ترویج ادبیات کودکان و نوجوانان از طریق تشویق نویسندگان، طراحان، هنرمندان و ناشران و همکاری با آنان
- برگزاری جشنواره‌ها و نمایشگاه‌های ادبی، هنری و فرهنگی مخصوص کودکان و نوجوانان
- تولید سرگرمی، اسباب‌بازی، بازی‌های رایانه‌ای، عروسک و...
- ایجاد واحدهای کتاب‌رسانی سیار برای عرضه کتاب به بچه‌ها در روستاها
- همکاری با موسسه‌های ایرانی و غیرایرانی که با کانون هدف‌های مشترک دارند.

فعالیت‌های فرهنگی و هنری کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان

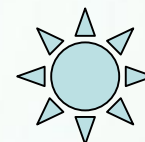
فعالیت‌های تولیدی

فعالیت‌های فرهنگی

فعالیت‌های بازرگانی

گروه بندی سنی در کانون +

نقش خانواده در کتابخوان شدن کودک

- والدینی که خودشان علاقه ای به کتاب و کتابخوانی نداشته باشند، نمی توانند کودکان و نسلی کتابخوان تربیت کنند. به همین دلیل گرایش پدر و مادر به کتابخوانی نقش بسیار مهمی در فرهنگ سازی کتابخوانی در جامعه خواهد داشت. البته به غیر از نقش خانواده و جامعه، تولید محتوای مناسب در گرایش افراد به ویژه کودکان و نوجوانان به کتاب عامل موثری است.

علاوه بر دو عامل اثرگذار آگاه سازی والدین و گرایش آنان به کتابخوانی برای تربیت کودکان کتابخوان، جامعه هم در اهمیت بخشی به کتاب و کتابخوان شدن کودکان نقش دارند.

- نبود کتابخانه های مخصوص کودکان با جذابیت های بصری هم از مشکلات اصلی کتابخوانی در جامعه است. حضور کودکان در چنین فضاهایی و گذراندن اوقات فراغت بین کتاب های مختلف، باعث می شود

این فرهنگ در آن ها نهادینه شده و تا سنین بزرگسالی هم آن را حفظ کنند.

- کودکان همیشه از نزدیکانشان الگو برداری می کنند.
- باید به طور مداوم با کودک خود کتاب بخوانید.

- باید به کودکان این امکان را بدهید که خودش کتاب داستان هایش را انتخاب کند.

بهتر است سعی کنید در همه اتاقها کتاب داستان هایی را در دسترس کودکان قرار دهید تا قبل از یک سالگی، کتابهای غیرکاغذی در اختیار کودکان باید بگذارید تا با آنها سرگرم شود. برای کتاب خواندن، قانون و قاعده ای نباید تعیین کنید و زمان دقیقی را برای کتاب خواندن انتخاب نکنید.

معمولا کودکان عاشق تکرار هستند. آن ها وقتی از یک سی دی خوششان می آید، هر روز تماشایش می کنند و وقتی داستان یک کتاب جذبشان می کند، دوست دارند هر لحظه آن را بشنوند و این موضوع اشکالی ندارد.

- هر چقدر که کودک سن کمتری داشته باشد به قصه ای که والدین یا دیگران برای او تعریف می کنند، علاقه بیشتری دارد.

تعیین سطح خوانایی کودک در ایجاد علاقه مندی مهم است. سطح خوانایی،

سطح درک کودک از محتوای کتاب است.

- مراقب باشید در علاقه مندی کودکان به کتاب زیاده‌روی نکنید. باید کودک با آرامش کتاب بخواند و از خواندن لذت ببرد. مراقب باشید او را به تشویق بیش از حد عادت ندهید.

کودکان از زندگی واقعی برای فهمیدن کتاب‌ها بهره می‌گیرند و کتاب‌های خوب برای کودکان کمک‌کننده هستند تا زندگی واقعی را بفهمند.

کتاب‌هایی را انتخاب کنید که در کودکان شور و شوق ایجاد می‌کنند و فهم و درک آنان را از زندگی بالا می‌برند. کتاب‌های خوب برای کودکان کتاب‌هایی هستند که زبانی غنی، طرح‌های معنادار، شخصیت‌سازی منطقی و باورپذیر برای کودک و تصویرسازی‌های جذاب دارند.

یک کتاب خوب باید آنقدر ویژگی داشته باشد که خواننده ، خواندن آن کتاب را به همه پیشنهاد کند یک کتاب خوب نباید خسته کننده باشد و به مسائل حاشیه ای پردازد، بلکه باید محور داستان تا پایان کتاب رعایت شود.

- انتخاب و پیشنهاد یک کتاب برای کودکان و نوجوان کار بسیار دشواری است، زیرا با توجه به شرایط سنی و خصوصیات خلقی کتاب هم باید جذاب باشد، هم ادبیات سنگینی نداشته باشد و صد البته آموزنده باشد. با افزایش سن کودک یا نوجوان، میزان سواد و دایره واژگان و درک او نیز افزایش می یابد .

کتاب کودک و رشد اجتماعی

کتاب باید به عنوان یک موضوع بسیار مهم باید در خانواده جایگاه بالایی داشته باشد چون کتاب کودک و رشد اجتماعی با هم رابطه مستقیمی دارند همانطور که خانواده ها برای مسائل اقتصادی خود تلاش می کنند باید همانقدر به خرید کتاب، مجله، روزنامه و ... اهمیت بدهند. کودکان با مطالعه می توانند به حل مشکلات رفتاری، اجتماعی و فرهنگی خود و کودکان کمک کنند. زمانی که والدین عادت به مطالعه داشته باشند و مطالعه بخشی از فعالیت های روزانه آن ها باشد، فرزندان این موضوع را به خوبی متوجه می شوند و می آموزند که مطالعه را در زندگی در جزو عادت های روزمره خود قرار بدهند

* گوش کردن فقط به معنی ساکت ماندن نیست؛ بلکه به معنی دریافت کردن مطالبی است که می شنویم. مهارت شنیدن برای برقرار کردن یک ارتباط مؤثر برای کودکان ضروری است.

- *خواندن داستان و کتاب برای کودکان نقش بسیار مهمی در شکل گیری شخصیت کودکان دارد.
- *پشت سر هم بودن و پیوستگی صحنه‌های کتاب، کودک را سرگرم می‌کند و به ذهن او نظم می‌دهد.
- *کتاب هایی برای کودکان تهیه کنید که به آن ها کمک می‌کنند تا احساس کنند که توانایی‌هایی دارند که تا الان به آن توجه نکرده و با تلاش و کوشش می‌توانند آن‌ها را به دست آورند.

"تربیت کودک کتابخوان" و "اصول انتخاب کتاب مناسب برای کودکان"

- کتابهای کودکان را می توان با معیارهای زیر ارزشیابی و انتخاب کرد:

۵. سبک نگارش

۶. قطع

۷. کاغذ و جلد و صحافی

۸. قیمت

۱. طرح

۲. چگونگی محتوا

۳. موضوع یا منظور

۴. شخصیت هنری

کتابهای مورد علاقه کودکان

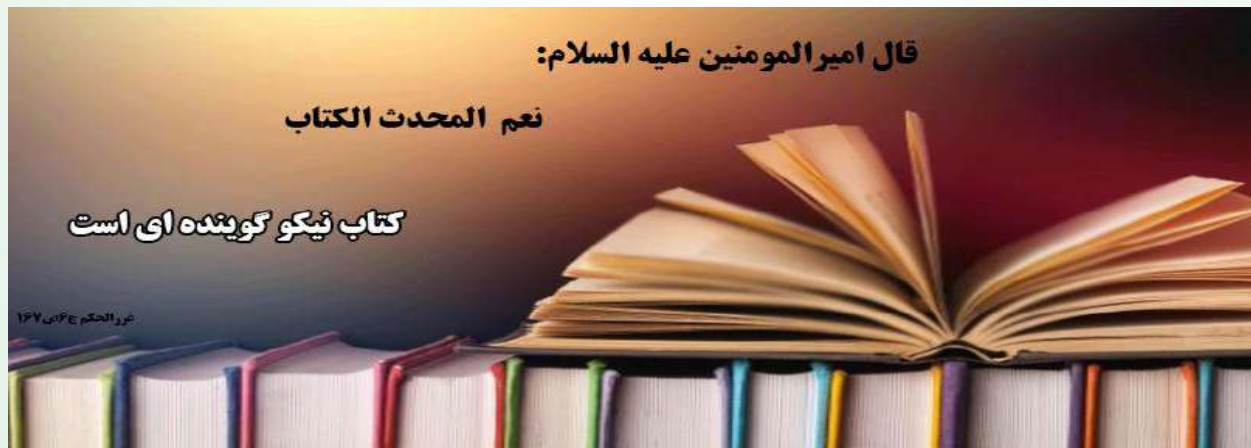
- مشخصات مورد علاقه کودکان را می توان چنین خلاصه کرد:
 - ۱- مطابق استعداد درک و فهم کودک باشد.
 - ۲- موضوعهای کتاب به محیط زندگی کودک مربوط باشند.
 - ۳- به نیازهای سنی کودک پاسخ گوید.
 - ۴- به پرورش صحیح عقل و عاطفه کودک کمک کند
 - ۵- .تخیل ابداعی کودک را به طور سالم و سودمند به کار اندازد.
 - ۶- کودک را به واقع بینی و پذیرفتن محالات امور برانگیزد و عادت دهد. به طوری که او دریابد و معتقد شود که در آفرینش آدم و عالم حکمتی وجود دارد و قانونهای الهی بر آن دو حاکم اند که شناخت و کاربرد آنها شرط لازم موفقیت است.

۷- احساس مسئولیت را در کودک برانگیزد و گسترش دهد.

۸- دارای مطالبی باشد که در آنها نیکوکار، پاداش می گیرد و بدکار به سزای عملش می رسد.

• ۹- کنجکاوی کودک را برانگیزد و در عین حال، آن را ارضا کند و کنجکاویهای دیگری را در او تحریک کند.

۱۰- ارزش و اهمیت زندگی اجتماعی را برای کودک آشکار سازد و نشان دهد.

- ۱۱- در كودك، شادى ايجاد كند و پايان خوشايند و مسرت انگيزى داشته باشد
- ۱۲- . او را به اختيار گوشه نشينى، قناعت و خست، ساختن به يك پاره نان خشك، و صرف نظر كردن از حقوق مسلم خویش ترغيب نكند.
- ۱۳- اعجاب و تحسین كودك را برانگيزد و جالب و گيرا باشد.
- ۱۴- به خودشناسى و خودپذيرى كودك كمك كند كه بدون آن دو، زندگى سالم و موفق ممكن نخواهد شد.
- ۱۵- چون كودك حيوانات و موضوعات هيجان انگيز را دوست مى دارد بنابر اين، بايد مطالب كتاب كودك به زندگى حيوانات، مخصوصاً حيواناتى كه در محيط خود او زندگى مى كنند، مربوط باشد. و نيز با داشتن حوادث و اتفاقات مهيج، نياز به هيجان كودك را ارضا كند.
- ۱۶- ذوق هنرى كودك را برانگيزد و تقويت كند و گسترش دهد.

کتاب کودکان، از حیث ظاهر نیز کتاب کودک باید دارای صفات زیر باشد:

- ۱- به زبان ساده و مفهوم برای کودک نوشته شود و جملات و عباراتش کوتاه و درست باشند.
- ۲- سبک و شیوه نگارش، جالب باشد.
- ۳- تصویرهای زنده، برجسته، زیبا و طبیعی داشته باشند.
- ۴- در تنظیم مطالب و صحافی کتاب باید حداکثر حسن سلیقه به کار رود، تا هم برای کودک جالب باشد و هم او را کج سلیقه بار نیاورد.
- ۵- حروفش درشت و خوانا باشند.
- ۶- قطع کتاب، تا حد امکان، مناسب و قابل حمل و نقل باشد.
- ۷- جلد و کاغذش بادوام و مناسب باشد.
- ۸- بهای کتاب ارزان و تهیه اش برای کودکان، به آسانی، امکان پذیر باشد.

مک کالوین از جمله کسانی است که در زمینه مسائل عملی کتابداری و کتابخوانی بچه‌ها، صاحب صلاحیت است.

کتاب «خدمات کتابخانه‌های عمومی کودکان»

- وی معتقد است که نباید اجازه داد «کودک علاقه‌مند به کتاب خوب، تنها به علت نبود دسترسی به چنین کتابی مجبور به خواندن کتاب‌های کم ارزش شود و برای انجام چنین عملی کتابدار باید با دیدی وسیع دست به انتخاب کتاب بزند و به منظور ایجاد رابطه صحیح با کودک باید «ذخایر وسیعی از موضوعات و مواد قابل جذب و فهم را به وی ارائه داد»
- اساسی‌ترین هدف کتابخانه کودک کمک به کتابخوان‌های خردسال است تا آگاهی و ادراک خود را درباره اطرافیان و جهان دور و نزدیک افزایش دهند و بیاموزند که چگونه مراحل رشد را بپیمایند و دریابند که گرچه نیاز به طی این مراحل در کودکی بیشتر احساس می‌شود ولی به محدوده سنی خاصی مقید نیست.

نگذارید کودک علاقه‌مند به کتاب خوب، تنها به علت نبود دسترسی به چنین کتابی به خواندن کتاب‌های کم‌ارزش مجبور شود.

با وجود این بیایید از به‌کار بردن واژه «ادبی» پرهیز کنیم. بسیاری از کودکان، نظیر تعداد کثیری از بزرگسالان، نه تنها به آثار زیاده از حد ادیبانه علاقه‌مند نیستند بلکه از آن گریزانند. در عوض به کتاب‌هایی که هیچگونه ادعای «ادبی» بودن ندارند و ضوابط ویژه ادبیات در مورد آنها کمتر صدق می‌کند راغب‌ترند (البته به استثنای کتاب‌های خوبی که در این زمینه وجود دارد). ما در صورتی خواهیم توانست با کودک رابطه صحیحی برقرار کنیم که ذخایر وسیعی از موضوعات و مواد قابل جذب و فهم او را به‌وی ارائه دهیم.

؟؟؟

چرا کتاب نمی خوانیم؟

کتاب نمی خوانیم زیرا نیازی به کتاب احساس نمی کنیم.
کتاب نمی خوانیم زیرا احساس می کنیم به قله های یقین رسیده ایم و دچار همه چیزدانی شده ایم.
کتاب نمی خوانیم زیرا راه تقلید و پیروی و تبعیت را راحت تر یافته ایم.
کتاب نمی خوانیم چون دچار تنبلی و بی حالی شده ایم.
کتاب نمی خوانیم زیرا زندگی پر هیاهو و نمایشی را برگزیده ایم.
کتاب نمی خوانیم چون هنوز در دوره ی فرهنگ شفاهی به سر می بریم.
کتاب نمی خوانیم زیرا بیش از حد ساده انگاریم و اهل تحلیل را به تمسخر می گیریم.
کتاب نمی خوانیم زیرا در مجموعه ی زندگی اجتماعی مان، داناشدن و خردمندانه زیستن، جایی ندارد.

تأثیر کتاب روی تربیت کودک

- والدین باید بدانند کتاب خریدن برای کودکان نسبت به خریدن اسباب بازی اولویت بسیار بیشتری دارد و هنگامی که کودک به سنین مهدکودک و پیش دبستانی می‌رسد، باید به جای خریداری اسباب بازی‌هایی که تأثیر مطلوبی بر روحیه کودکان ندارند، به خریدن کتاب و کتابخوانی روی بیاورند.
- خرید کتاب‌های رنگی برای کودکان اهمیت بسیاری دارد. والدین می‌توانند برای رفتارهای خوب کودکان خود مخصوصاً کودکانی که سواد خواندن دارند به عنوان جایزه به آنها کتاب بدهند.
- نگهداری کتاب یکی از مسایلی است که والدین از سنین کودکی باید به فرزندان خود پیام‌آموزند تا کودکان هم کتابخوان و هم کتاب نگه‌دار شوند.

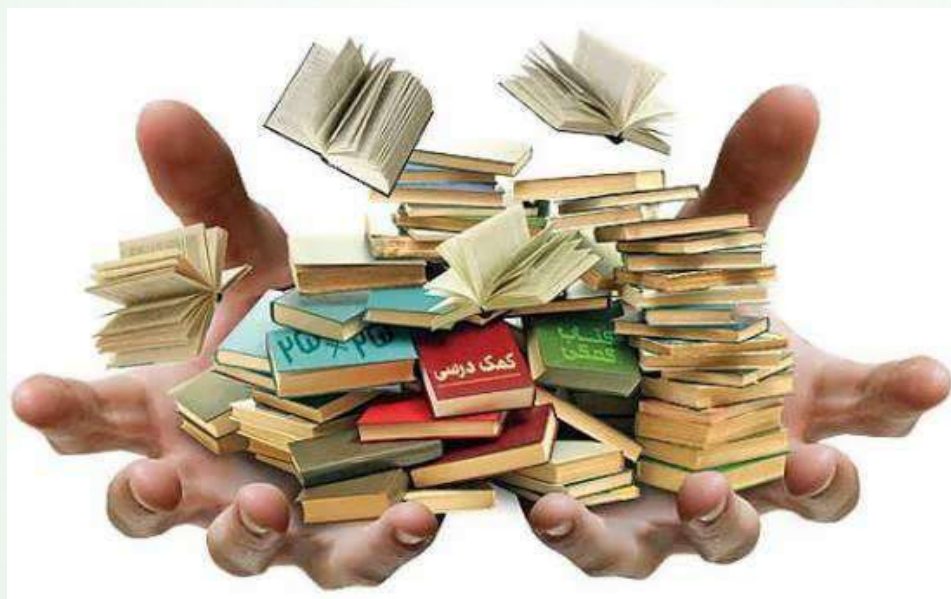
نوجوانان چه کتابهایی باید بخوانند؟

- کتابخوانی و انس با کتاب یکی از رسوم قدیمی در میان ایرانیان بوده است که در سالهای اخیر به دلیل تغییر در سبک زندگی، سیستم آموزشی نادرست، جابه جایی ارزشها، رواج استفاده از بازیهای کامپیوتری و موارد دیگر فاصله بیشتری با نسل جدید پیدا کرده است.
- هرچند برخی از افراد مشکلات اقتصادی را دلیل مهمی برای دور شدن از کتاب می دانند، اما به نظر می رسد که این مشکل بیشتر ناشی از فرهنگ باشد نه مشکلات اقتصادی.

نوجوان ها چه رمان هاي را دوست دارند؟

با وجود اينکه خواندن رمانهاي نوجوانان خارجي در چند دهه اخير بسيار رواج پيدا کرده است اما نويسندگان رمانهاي ايراني براي تامين خواسته هاي مخاطبان ايراني، تلاش بسياري انجام داده اند تا با نوجوانان ارتباط بيشتري پيدا کنند.

ویژگی کتابهایی که نوجوانان به آنها علاقه دارند:

- دست کم نگرفتن نوجوانان

- سوژه مورد علاقه

- شخصیت های جذاب در داستان

- فراز و فرود داستان

مشخصات کلی دیگر از کتابهای مورد علاقه نوجوانان

- به طور کلی می توان ویژگی های کتاب های مناسب برای نوجوانان را چنین خلاصه کرد:
- کتاب خوب باید موجب برانگیخته شدن، تقویت و افزایش ذوق هنری نوجوانان شود.
- نوجوانان را از همان کودکی به واقع بینی و عدم پذیرش محالات عادت دهد، به طوری که بیاموزد در آفرینش دنیا و انسان حکمتی است که تمام قوانین الهی بر آن حاکم است.
- تعجب و تحسین نوجوانان را برانگیزد و برای او جذاب باشد.

احساس مسئولیت را در نوجوانان پرورش دهد، چنانچه بتوانند با افزایش اعتماد به نفس، خود را عضو مفیدی از جامعه بدانند و از ارتباط و همکاری با سایر افراد جامعه لذت ببرند. کتاب باید متناسب با درک، فهم و استعداد نوجوانان باشد.

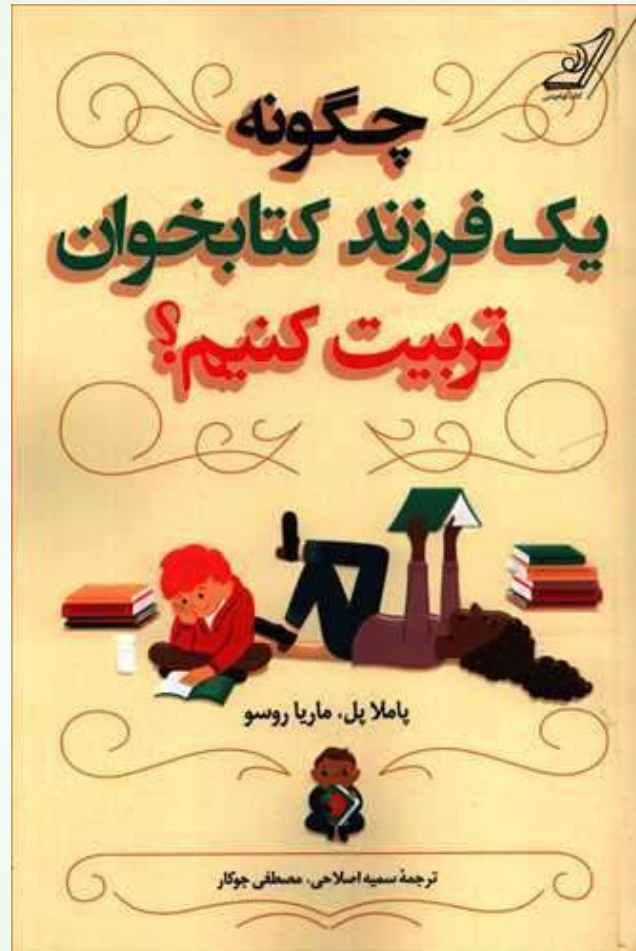
- موضوع های کتاب باید مناسب با محیط زندگی نوجوانان باشد.
- کتاب باید علاوه بر ارضای کنجکاوی نوجوانان، موجب تحریک کنجکاوی های دیگر در ذهن آنها شود.
- کتاب مناسب باید پاسخگوی نیازهای سنی نوجوانان باشد.
- موضوعات کتاب باید به گونه ای باشد که تخیل ابداعی کودک را به طور سالم و سودمند به کار اندازد.
- به خودشناسی و خودپذیری نوجوانان کمک کند تا پس از مطالعه دریابند که بدون این دو خصوصیت زندگی سالم و موفق ممکن نخواهد شد.

راهکارهای ترغیب مخاطبان به مطالعه کتاب

- اگر می‌خواهید کودکانی اهل کتاب تربیت کنید، باید خودتان هم اهل کتاب باشید.
- کتابخانه‌ها معمولاً میزبانی نویسنده‌های بومی یا مهمان را به عهده می‌گیرند. چقدر خوب است که کودکانتان با افراد واقعی در آن سوی کتاب‌ها آشنا شوند.
- اگر فرزند شما به صورت آنلاین فعال است و به این کار علاقه دارد، چه راهی بهتر از پیوند زندگی اینترنتی با زندگی ادبی است؟

در بخشی از کتاب چگونه یک فرزند کتابخوان تربیت کنیم میخوانیم:

وقتی در حال بلند خواندن کتاب هستید، ببینید که آیا کودک کتابخوان تازه کار شما می خواهد به صفحات کتاب نگاه بیندازد یا نه؟

در ابتدا می توانید فقط به واژه هایی اشاره کنید که می دانید فرزندان بلد است و قبلاً خودش آن ها را خوانده. وقتی در نهایت متوجه شدید که فرزندان می تواند یک جمله ساده را بدون هیچ مشکلی بخواند، آرام آرام سراغ مراحل دیگر بروید. می توانید صفحات را یکی در میان بخوانید.

بسیاری از کتاب‌هایی که برای خوانندگان تازه‌کار هستند، ویژگی‌های جذاب مشابه یا متفاوت دارند.

مثلاً کار خلاقانهٔ مو ویلمز به نام سری کتاب‌های فیل و خوک ۸۷ بسیار سرگرم‌کننده است: هر دوی شما می‌توانید «نقش» یکی از این دو دوست را بازی کنید. سیاست داشتن شما بسیار حائز اهمیت است؛ یعنی به‌جای اینکه بگویید «بذار ببینم این تیکه رو چی می‌گی»، بگویید «خیلی دوست دارم این بخش داستان رو از زبونت بشنوم» یا «الان نوبت باباییه که به حرفات گوش بده».

سخن پایانی

وقتی فرزند شما با صدای بلند شروع به خواندن کتاب می‌کند، در کمال احترام به خواندنش گوش دهید، وسط حرفش نپرید و اگر هم جمله یا واژه‌ای را غلط می‌خواند، صبر کنید خواندنش تمام شود تا موارد را به او گوشزد کنید.

دبیران روش مونته‌سوری می‌گویند: «به او یاد بده، نه اینکه غلط جمله‌اش را بگیری.» شاید با خودتان بگویید غلط‌گرفتن‌های جزئی به جایی بر نمی‌خورند، اما این کار شما عاقبتی جز کاهش اعتماد به نفس و از بین بردن انگیزه کودک در پی ندارد.

سوگندنامه خواندن

سوگندنامه خواندن

سوگند می‌خورم که بخوانم
هر روز و هر شب
می‌دانم که خواندن کلیدی است
برای رشد و بالندگی من

با خود می‌خوانم
برای همگان می‌خوانم
می‌خوانم
در سکوت یا با ندایی بلند

پشت میز،
در خانه یا مدرسه
در زمین بازی یا در بستر
در کنار آتش یا برگه
می‌خوانم!

هر کتابی که می‌خوانم
نوری در سرم روشن می‌شود
به اندیشه‌های ام‌شاخ و برگ می‌دهد
روباهای‌ام را می‌پروراند

پس
سوگند می‌خورم
به راه خواندن روم
تا سیراب شود
ذهن‌ام
از آنچه هر روز بدان نیازمند است

باشد که این سوگندنامه دانش آموزان را برای همه عمر کتاب خوان کند!

نوشته: دیورا انگستد
Debra Angstead
برگردان: زهره فایزینی

سپاس از توجه شما بزرگواران

